

AGENDA AKHBAR DAN AGENDA POLITIK MCA

JENIRI AMIR

ABSTRACT

The press in Malaysia is closely associated with the state or political parties in the Barisan Nasional. There is an active involvement of press owners in Malaysian politics. Realizing the importance of the press in the dissemination of information and agenda setting, and as a vehicle to define reality for the readers, the ownership of the press is important for any political party. Ownership control occurs in terms of editorial policies via both allocative and operational control, which define and influence the goals, ideology, and content of the newspaper. This article reviews the controversial take over of Nanyang Press by Huaren Holdings Bhd. in May 2001, and its impact on press freedom in Malaysia.

Keywords: media ownership, press freedom, media and politics

PENGENALAN

Akhbar arus perdana di negara kita sentiasa dikaitkan dengan pemilikan oleh parti politik kerajaan. Di peringkat nasional, parti politik utama seperti UMNO dan MCA sejak sekian lama telah berusaha untuk menguasai akhbar. Akhbar seperti *New Straits Times*, *Berita Harian*, dan *Utusan Malaysia* sering dikaitkan dengan UMNO manakala *The Star* dikaitkan dengan MCA. Di peringkat negeri pula, misalnya akhbar *Utusan Sarawak* dan *Sarawak Tribune* di Sarawak dikaitkan dengan Parti Pesaka Bumiputera Bersatu Sarawak (PBB) yang diterajui oleh Pehin Sri Haji Abdul Taib Mahmud.

Dalam sejarah persuratkhabaran dan kewartawanan di Malaysia, kes bagaimana UMNO di bawah kepemimpinan Tunku Abdul Rahman cuba menguasai *Utusan Melayu* pada tahun 1961 amat menarik perhatian. Langkah kerajaan untuk mengambil alih *Utusan Melayu* telah mencetuskan tindakan mogok pada 21 Julai-21 Oktober 1961. Wartawan dan pekerja yang mogok itu menuntut hak menentukan *Utusan Melayu* sebagai akhbar yang bebas dan tidak dikuasai oleh mana-mana ahli politik. Tindakan kerajaan mengambil

alih akhbar itu dianggap sebagai percubaan untuk menyekat kebebasannya, apatah lagi Ketua Penerangan UMNO, Ibrahim Fikri telah dilantik sebagai Pengarah Urusan dan Ketua Pengarangnya. Tujuan UMNO adalah supaya *Utusan Melayu* memihak kepadanya, sedangkan wartawannya mahu mempertahankan kebebasan yang dinikmatinya sebelum itu. Ternyata kemudiannya selepas diambil alih oleh UMNO, *Utusan Melayu* didapati lebih memihak kepada UMNO, berbanding corak laporan sebelumnya yang lebih seimbang (Abdul Latiff Bakar 1998).

PEMILIKAN *THE STAR*

The Star yang diterbitkan pada 1970-an dan berpangkalan di Pulau Pinang, sebelum berpindah ke Kuala Lumpur, pernah dimiliki oleh Tun Mustapha Harun, Ketua Menteri Sabah yang berpengaruh dan Perdana Menteri, Tunku Abdul Rahman “bagi mengelakkan Datuk Abdullah Ahmad daripada mengambil alih untuk dirinya, atau seperti dikatakannya, untuk kerajaan” (Tunku Abdul Rahman 1984: 138). Kemudian Tun Mustapha mengambil keputusan untuk menjual saham beliau, dan ini kemudiannya dibeli oleh MCA atas permintaan Tunku Abdul Rahman.

Jadi, sebenarnya, mengikut Tunku Abdul Rahman (1984) “*The Star* dimiliki secara mutlak dan secara keseluruhannya oleh UMNO dan MCA.” Ahli Lembaga Pengarah terdiri daripada, antara lain, Tunku sebagai pengerusi, Tan Sri Lee Loy Seng, pemimpin MCA sebagai timbalan pengerusi, Lim Kean Siew, ahli MCA, Kamal Hashim, ahli UMNO, Datuk Wee Hood Teck daripada BN, P.G.Lim, mantan Duta Malaysia ke Yugoslavia, dan Gabriel Lee, ahli MCA sebagai pengarah urusan.

Pada tahun 1977, *The Star* dibeli oleh Huaren Holdings, syarikat yang dimiliki oleh MCA, rakan parti komponen dalam BN. Tunku pernah dilantik sebagai pengerusi dan menulis kolum mingguan “As I see It” pada tahun 70-an dan awal 80-an yang kadangkala mengkritik kerajaan. Pandangan beliau tidak selalunya sealiran dengan pandangan Perdana Menteri Tun Dr. Mahathir Mohamad. Akhbar ini pernah digantung lesennya pada tahun 1987 selama beberapa bulan bersama-sama dengan akhbar *Watan* dan *Sin Chew Poh* dalam Operasi Lalang kerana meniuip sentimen perkauman. Apabila diterbitkan kembali pada Mac 1988, ia muncul tanpa kehadiran kolum tersebut. Jika akhbar Inggeris dan Melayu memang diketahui umum dikuasai oleh kerajaan, akhbar bahasa Cina dan bahasa Tamil juga tidak terkecuali daripada cengkamannya. Star Publications (M) Bhd. juga dilaporkan mempunyai kaitan yang rapat dengan parti komponen Cina dalam BN, iaitu MCA melalui sayap pelaburannya (Gomez 1990: 177). MCA mempunyai saham besar dalam *The Star*, akhbar bahasa Inggeris yang tertinggi edarannya di Malaysia dan merupakan akhbar pesaing *New Straits Times* (Lent 1982: 262), dengan menguasai 58 peratus daripada saham dalam Star Publications (M) Bhd. melalui sayap pelaburannya, Huaren Holdings Sdn. Bhd.

Sebelum penjualan pada bulan September 1989 berlaku, 78 peratus saham akhbar *The Star* dipegang oleh Huaren Holdings Sdn. Bhd. dan 12 peratus oleh Multi-Purpose Holdings Berhad (MPHB). Kedua-duanya mempunyai hubungan rapat dengan MCA, manakala 10 peratus dimiliki oleh pelabur lain (Mohd Safar Hasim 1996: 6). Hume Malaysia, anak syarikat Hong Leong Berhad, telah berusaha untuk membeli MPHB, namun percubaan tersebut ditentang oleh MCA kerana terdapat ura-ura untuk menjadikan Hume sebagai syarikat milik United Engineering Malaysia (UEM), sebuah syarikat yang separuh sahamnya dipegang oleh UMNO. Walau bagaimanapun, Kamunting

Corporation Berhad akhirnya berjaya membeli MPH, sekali gus memiliki saham *The Star* sebanyak 12 peratus (*The Star* 10 Okt 1989). Ekoran daripada itu, Kamunting Corporation bercadang membeli 39 peratus saham *The Star* daripada Huaren Holdings melalui anak syarikatnya, Malaysian Plantation, dan ini akan membolehkan Kamunting Corporation memiliki 51 peratus saham *The Star*. Pegangan terus MCA akan menjadi 38 peratus dalam syarikat akhbar itu. Presiden MCA, Dr. Ling Liong Sik menyatakan bahawa parti itu mahu mempunyai kawalan sama banyak dalam lembaga pengarah Star Publications (Mohd Safar Hasim 1996: 9).

Bagaimanapun, cadangan pembelian saham *The Star* oleh Kamunting Corporation tidak berjaya, mungkin kerana hasrat kawalan yang sama banyak meskipun pegangan yang tidak sama. Kesudahannya, IGP Corporation telah membeli sebanyak 20 peratus saham daripada Huaren Holdings Berhad, menjadikan bakinya sebanyak 58 peratus masih di tangan Huaren (*NST*, 13 Julai 1990). Dengan itu, jelaslah siapa yang lebih berkuasa terhadap *The Star*.

Pada tahun 1981, Star Publications (M) Sdn. Bhd. menguasai akhbar harian Cina, *Malaya Tung Pao* yang ditukar namanya kepada *Tong Bao*. Akhbar tersebut kemudiannya ditutup apabila jualan merosot daripada 100,000 kepada 10,000 sehari (Lim Kit Siang 2001). Pada pertengahan tahun 2001, MCA juga menguasai dua buah akhbar utama bahasa Cina, iaitu *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* yang mempunyai edaran keseluruhan sebanyak 400,000 naskhah. Kedua-dua akhbar tersebut begitu kritikal terhadap MCA, maka tidak hairanlah akhirnya ia dibeli oleh parti tersebut. Pada Mei 2001, MCA menguasai 72.35 peratus daripada saham Nanyang Press pada harga RM230 juta melalui Huaren Holdings, dan subsidiarinya, Huaren Management Sdn Bhd. Wartawan *Nanyang* dan masyarakat Cina menentang usaha pengambilan yang disifatkan sebagai “hostile takeover” itu kerana mereka bimbang dari segi editorial, kebebasan akhbar tersebut akan terhakis. Malah, sembilan orang daripada eksekutif kanan diminta berundur untuk memberi laluan kepada pengurus baru, sebelum urusan niaga diselesaikan pada 31 Mei 2001 (Padman 2001: 99).

Bagaimanapun, Presiden MCA menganggap bahawa pembelian itu sebagai keputusan perniagaan yang akan menukarkan akhbar itu menjadi “berwibawa, dapat dipercayai, menegakkan kebenaran, dan pembina bangsa yang bertanggungjawab seperti *The Star*.” Masyarakat Cina kurang percaya akan alasan yang diberikan, malah lapan daripada 40 orang pemimpin MCA, termasuk Timbalan Presiden dan kedua-dua Naib Presiden, menentang pembelian tersebut. Hingga tahun 1990, pemilik saham terbesar Nanyang Press, penerbit *Nanyang Siang Pau* ialah syarikat kerajaan, Pernas namun penguasaannya berpindah kepada Hume Industries, anak syarikat yang dimiliki oleh usahawan Cina tetapi ada kaitan dengan kumpulan Hong Leong yang mempunyai kaitan dengan UMNO.

PENGAMBILALIHAN NANYANG PRESS

Langkah MCA mengambil alih Nanyang Press Holdings Bhd. (Nanyang Press) adalah satu lagi contoh bagaimana parti politik berusaha untuk menguasai dan mengawal akhbar. Tindakan ini mengulangi sejarah apabila UMNO mengambil alih *Utusan Melayu* pada tahun 1961 kerana mahu mengawal kebebasannya agar lebih memihak kepada parti Perikatan. Seperti dalam kes *Utusan Melayu*, tindakan ini merupakan usaha untuk menguasai satu kuasa lain, iaitu kuasa politik menguasai kuasa akhbar. Kuasa politik yang ada pada MCA diperkukuh dengan kuasa ekonomi mengupayakannya untuk

mengambil alih akhbar itu, dengan restu dan dukungan kuat kerajaan. Pembelian bermotifkan politik itu akan meletakkan akhbar *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* di bawah kawalan MCA, justeru akan memudahkan BN mendominasi dan mencengkam media di negara ini.

Pada mulanya Mahathir mengumumkan tidak akan campur tangan dalam urusan sama ada MCA patut atau tidak mengambil alih Nanyang Press (NST 29 Mei 2001). Beliau menyatakan tidak akan menghalang atau menyokong urusan niaga itu (*The Sun*, 29 Mei 2001). Bagaimanapun, pada 22 Jun 2001, beliau telah memberi lampu hijau kepada Dr. Ling Liong Sik untuk membeli Nanyang Press, tetapi MCA patut memegang sebahagian saham, bukan keseluruhannya. Dengan berlatarbelakangkan pergolakan dalam MCA antara kumpulan yang diketuai oleh Presidennya di satu pihak dengan Timbalan Presiden, Datuk Lim Ah Lek di pihak lain, maka isu pembelian Nanyang Press menjadi begitu hangat mulai Mei 2001. Pada 28 Mei 2001, Huaren Management Sdn Bhd (HMSB) menandatangani perjanjian untuk membeli 41,840,902 saham biasa Nanyang Press bersamaan 72.35 peratus ekuiti dalam Nanyang Press daripada Hume Industries dengan harga RM230 juta. Mesyuarat Jawatankuasa Pusat MCA meluluskan cadangan pengambilalihan Nanyang Press oleh Huaren Holdings Bhd pada 31 Mei 2001.

Ling menjelaskan bahawa pengambilalihan itu adalah bagi membolehkan MCA menguasai saluran media, selain sebagai pelaburan dalam industri yang menguntungkan parti dari segi politik. Ling menegaskan bahawa ia merupakan “urusan perniagaan semata-mata, serta pelaburan politik yang strategik kerana “media memainkan peranan penting dalam parti kami.” Dengan pengambilalihan itu, MCA menguasai sekurang-kurangnya 17 penerbitan, termasuk akhbar *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* yang berpengaruh itu. Chang Teck Peng, pensyarah Program Kajian Media di Kolej New Era dan mantan wartawan *Sin Chew Jit Poh* dalam komennya mengenai pengambilalihan akhbar di Malaysia sebagai: “*This is normally done in order to suppress or to remove criticism of the power elites from the mass media and make such criticisms difficult to be accessed by the public... We should not see that as a purely business deal. This is indeed a great blow to press freedom especially when another Chinese-language daily Pemandang Sinar is reported to be involved in it as well*” (Susan Loone 2001).

Masyarakat Cina berpendapat bahawa pembelian tersebut berkaitan dengan politik dalaman MCA. Pengambilalihan itu merupakan langkah strategik Ling Liong Sik serta penyokongnya untuk melenyapkan pengaruh Lim Ah Lek, Naib Presiden MCA dan mematahkan keupayaan mereka untuk mengubah pemimpin dalam mesyuarat agung MCA yang menjelang. Dengan itu, ia akan membolehkan Presiden MCA mencampuri urusan penetapan agenda dua buah akhbar itu apabila sudah berada di bawah kawalannya. Selain daripada itu, pengambilalihan itu ada kaitan dengan rancangan Mahathir dan BN untuk menutup ruang media Cina kepada parti dan suara alternatif bagi memastikan kemenangan BN dalam pilihan raya umum 2003. Pengambilalihan *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* menandakan bahawa lengkapnya penguasaan semua akhbar oleh parti politik dalam BN.

Ling berjanji akan menyerahkan kepada pengurusan profesional untuk mengendalikan akhbar itu bagi menjadikannya akhbar yang berjaya, berwibawa, dipercayai, dan bertanggungjawab. Akhbar itu perlu menjadi wadah pembina bangsa dan mengambil berat rakyat miskin dan mereka yang memerlukan bantuan. Beliau yakin matlamat itu dapat dicapai kerana MCA yang turut memiliki *The Star* telah menjadikan akhbar itu mencapai kejayaan dan kewibawaannya telah terbukti.

Jika dalam kes *Utusan Melayu*, sejarah telah menyaksikan pertembungan antara dua kuasa, iaitu kuasa politik dan kuasa akhbar dengan pemogokan 115 orang pekerja *Utusan Melayu* di Kuala Lumpur dan 28 orang di Singapura selama 93 hari mulai 20 Julai 1961, dalam kes *Nanyang Siang Pau* dan *China Press*, pertembungannya bukan sahaja antara ahli politik dan akhbar tetapi juga sesama ahli politik dan rakyat, iaitu masyarakat Cina yang tidak menyokong langkah berkenaan. Langkah yang diambil oleh MCA itu telah mencetuskan kontroversi dan bantahan hebat daripada pelbagai pihak, termasuk Timbalan Presiden MCA, Lim Ah Lek, Naib Presiden, Chua Jui Meng dan Chan Kong Choy serta Ketua Pemudanya, Ong Tee Kiat dan sayap wanita parti itu. Pada satu peringkat, Ling meminta pemegang amanah Huaren yang tidak bersetuju dengan pembelian *Nanyang Press* agar meletakkan jawatan.

Percanggahan pendirian tentang isu pembelian itu mencerminkan konflik tajam dan masalah kepemimpinan dalaman yang wujud antara dua puak dalam MCA. Syarikat itu menerbitkan akhbar *Nanyang Siang Pau* yang mulai menemui pembaca pada tahun 1923 dengan edaran 276,239 naskhah dan *China Press* yang mula beroperasi pada tahun 1946, sebanyak 126,596 naskhah pada Jun 2000 (*The Straits Times (Singapore)*, 27 Mei 2001). Sebagai akhbar yang dianggap agak terbuka dan berani, *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* telah melaporkan berita yang berkaitan dengan kepentingan masyarakat Cina, termasuk berita tentang parti pembangkang dengan lebih terbuka dan bebas. Mengikuti AJK Tertinggi DAP, Chow Kon Yeow, akhbar Cina secara perbandingan telah diberikan kebebasan yang luas sebagai lidah rasmi komuniti Cina untuk melaporkan semua isu yang membabitkan kepentingan mereka.

“Akhbar Cina berfungsi sebagai kayu pengukur perasaan komuniti Cina dan ia patut dibenarkan untuk kekal sedemikian tanpa kawalan politik dan manipulasi,” kata AJK Tertinggi DAP dan Ahli Parlimen Tanjung, Chow Kon Yeow dalam satu ceramah di Perak pada 27 Jun 2001. Akhbar berkenaan, misalnya telah menyiarkan laporan yang menentang dasar dan rancangan kerajaan, termasuk isu ekonomi, sosial, pendidikan, budaya, pengambilan pelajar Cina ke universiti awam, kes pemindahan sekolah jenis kebangsaan Cina di Damansara dan Sekolah Wawasan, dengan alasan bahawa sekolah itu akan menghapuskan sekolah Cina dan identiti Cina.

Berbanding dengan akhbar Melayu arus perdana yang dikuasai oleh UMNO, akhbar Cina jauh lebih bebas dan objektif kerana memberikan ruang yang agak luas kepada parti pembangkang. Liputan yang diberikan kepada parti politik boleh dikatakan agak seimbang. Bukan sekadar itu, akhbar Cina juga berani mengkritik kerajaan dan memaparkan pelbagai isu yang dianggap sensitif oleh akhbar berbahasa Melayu. Pendirian dan corak pemberitaan oleh akhbar Cina tidak begitu disenangi oleh kerajaan (Swee Lan 2001: 23). Namun, Kementerian Dalam Negeri (KDN) telah memberikan surat tunjuk sebab dan dua amaran kepada *China Press* dan memberikan amaran lisan kepada *Nanyang Siang Pau* yang melaporkan isu-isu Sekolah Wawasan dan Tabung Pendidikan Chang Min Thien. Tindakan mengenakan tindakan surat tunjuk sebab dan amaran ini sangat serius dan membuktikan dengan jelas sikap autokrasi kerajaan Mahathir (Ahmad Lutfi Othman 2001).

Dengan mengambil alih akhbar itu, MCA berharap ia dapat berperanan menagih sokongan masyarakat Cina yang semakin beralih kepada pembangkang, selain memenuhi agenda Presiden MCA untuk mengukuhkan kedudukannya yang kian tergugat kerana ancaman dalaman parti, meskipun hakikatnya tindakan itu telah menyebabkannya “tersepit”. Bagi penentanginya, tindakan mengambil alih akhbar itu hanya akan

menyebabkan kebebasan media semakin terbatas, dan masyarakat Cina tidak rela melihat akhbar harian itu diletakkan di bawah mana-mana pengawalan parti politik. Mereka mahu akhbar terus dapat memainkan peranannya sebagai pelapor berita yang adil dan saksama. Dengan kata lain, mereka mahu kebebasan akhbar dipertahankan.

Dalam pilihan raya kecil Lunas pada November 2000 yang menyaksikan calon BN kalah di tangan Keadilan, akhbar itu dilihat memainkan peranan untuk menyemarakkan kemarahan kaum Cina hingga Mahathir menganggap bahawa DAP hampir-hampir menguasai akhbar Cina, terutamanya *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* selepas pilihan raya umum 1999 (<http://www.malaysia.net/dapmnet/lks0357.html>). Kekecewaan itu diserlahkan oleh Mahathir dalam petikan berikut:

Saya bukan nak kempen bagi Ling Liong Sik, tetapi saya berasa amat kecewa dengan percubaan nak heret nama saya dalam kontroversi *Nanyang* ini. Dan mereka akan cuba apikan perasaan orang Cina terhadap kerajaan, membencikan kerajaan. Saya tahu mereka ini bukan mendapat sokongan daripada semua, tetapi mereka boleh, seperti di Lunas, mereka sengaja membangkitkan kebencian orang-orang Cina kepada kerajaan. Walaupun kita baru menang saja dalam tahun 1999, dengan sokongan orang Cina yang begitu kuat, tetapi di Lunas kita kalah. Kenapa? Peranan yang dimainkan oleh *Nanyang* dan *China Press*, untuk menimbulkan kebencian pengundi di Lunas terhadap Kerajaan. Mereka selalunya mengutamakan pendirian parti lawan. Kononnya mereka ingin bebas. Sembilan orang penulis mereka kononnya bebas. Tetapi tak pernah sokong kerajaan. Bebas apa?

(<http://www.kln.gov.my/KLNstatemen>)

Mahathir mengecam akhbar itu kerana bertindak lebih memihak kepada pembangkang dan mengapi-apikan sentimen perkauman. Beliau pernah meminta kedua-dua akhbar itu menghentikan laporan yang dapat menjejaskan perpaduan kaum di negara ini. Dalam penggulungan perbahasan Perhimpunan Agung UMNO ke-55 Mahathir menyatakan: "Saya nak minta kepada surat khabar ini jangan main isu ini (perkauman). Jangan cuba libatkan saya dalam perkara ini. Surat khabar Cina bebas seperti surat khabar lain tetapi kalau kamu main isu perkauman..." (www.utusan.com.my/utusan/SpecialCoverage/UMNO2001/index.asp).

Pada satu peringkat, Mahathir tidak senang hati dengan akhbar tersebut kerana corak laporannya yang dilihat memihak kepada pembangkang dan pertubuhan Cina seperti Siquiu hingga menyebabkan Mahathir melabelkannya sebagai "lebih teruk daripada komunis", selain laporan yang lebih terbuka dan berani tentang kes Anwar dan menjelang pilihan raya umum ke-10 pada tahun 1999. Pada 28 Oktober 1998, umpamanya Mahathir telah memanggil lima orang editor akhbar berbahasa Cina kerana menyiarkan laporan yang dianggap memihak kepada perjuangan reformasi dan mantan Timbalan Perdana Menteri itu. Beliau bimbang akan kesannya kepada sokongan terhadap UMNO dan BN, dan berkata: "Saya bimbang kuasa UMNO akan menjadi lemah dan parti politik yang sederhana akan tewas. Tidak ada parti lain, kata beliau mampu mengawal dan mengekalkan keharmonian hubungan kaum" (*Time*, 16 November 1998).

Masyarakat Cina percaya bahawa terdapat "tangan ghaib" di belakang usaha pembelian tersebut, iaitu Perdana Menteri yang mahu akhbar itu dikuasai oleh MCA, salah sebuah parti dalam BN. Walau bagaimanapun, Mahathir menafikan beliau mempunyai peranan dengan meminta berita tersebut dihentikan dan menyatakan bahawa

mereka yang mengaitkan isu itu dengan beliau sebagai berusaha untuk melaga-lagakannya dengan masyarakat Cina. Sementara itu, Suruhanjaya Hak Asasi Manusia (Suhakam) menyifatkan tindakan MCA mengambil alih dua buah akhbar itu akan menyebabkan masyarakat Cina gagal mendapatkan gambaran sebenar mengenai sesuatu isu. Melalui pembelian itu, MCA akan memonopolikan perniagaan persuratkhabaran berbahasa Cina di negara ini dan akhirnya menyebabkan masyarakat Cina mendapatkan gambaran secara sebelah pihak sahaja. Maksudnya, sekiranya ada monopoli akhbar Cina oleh satu parti, kebebasan rakyat untuk mendapatkan gambaran yang pelbagai tidak mungkin wujud lagi (www.malaysia.net/dapmnet/lks0331.html).

Penentangan terhadap pembelian Nanyang Press datang daripada ahli Kumpulan Lapan, wartawan Nanyang Press, 245 buah NGO Cina, parti pembangkang DAP, dan seluruh masyarakat Cina. Malah, hampir 600 buah persatuan Cina bangun menentang pengambilalihan itu—sesuatu yang boleh dikatakan tidak pernah berlaku dalam sejarah. Mereka berpendirian bahawa akhbar tidak patut terikat dengan mana-mana parti dan perlu mengekalkan kebebasannya. Bermula dari peringkat cadangan lagi, sekitar 100 orang kakitangan Nanyang Press telah mengadakan tunjuk perasaan membantah langkah tersebut. Penentangan itu adalah kerana mereka tidak mahu kebebasan akhbar yang dinikmati oleh akhbar tersebut—dengan menyuarakan aspirasi dan ketidakpuasan hati masyarakat Cina dan suara alternatif pembangkang—dikawal oleh MCA yang bakal memilikinya. Charter 2000 menyatakan keprihatinannya terhadap tindakan MCA dan pendiriannya tidak bersetuju dengan monopoli media oleh parti politik.

Golongan itu bimbang bahawa jika MCA menguasai akhbar itu, maka sukarlah bagi masyarakat Cina untuk menyampaikan suara mereka secara terus terang. Mereka berpendirian bahawa parti politik tidak sewajarnya memiliki atau menguasai akhbar serta menjadikan akhbar itu sebagai alat politiknya, apatah lagi Kumpulan Lapan menganggap bahawa akhbar perlu mempunyai kebebasan untuk menyiarkan pendapat dan aspirasi kaum Cina. Kumpulan Lapan berpendapat bahawa jika semua akhbar dimiliki oleh kerajaan atau parti politik, rakyat akan kehilangan hak asasi manusia apabila mereka tidak mempunyai saluran untuk bersuara.

Wong Chin Huat, bekas penulis dan kolumnis kanan *Sin Chew Jit Poh* mengakui bahawa langkah itu akan menyebabkan akhbar berkenaan menjadi alat MCA hingga akhirnya hilang kebebasannya. Masyarakat Cina mahu agar syarikat media menjadi institusi yang benar-benar bebas dalam melaporkan berita. Mereka tidak puas hati mengapa mesti MCA sebagai parti politik terlibat dalam urusan pembelian berkenaan, sedangkan ada institusi bukan politik turut berminat untuk membeli kepentingan Nanyang Press, misalnya konsortium Cina yang diterajui oleh Lim Guan Teik (<http://www.Malaysia.net/dapmnet/lks0346.html>).

Meskipun MCA memberi jaminan tidak akan campur tangan dalam menentukan dasar, perjalanan seharian dan hala tuju akhbar berkenaan, masyarakat Cina tidak yakin dengan jaminan tersebut. Mereka tidak mahu kes yang menimpa *The Star* yang menyaksikan bagaimana aktiviti yang berkaitan dengan parti masyarakat Cina lain seperti Gerakan kurang diberikan laporan sesudah akhbar itu diambil alih oleh MCA berlaku terhadap akhbar tersebut. Mengenai jaminan Lim itu, Presiden Gerakan, Datuk Seri Dr Lim Keng Yaik bersikap sangsi: “Saya ada rasa sangsi sedikit. Saya dan parti saya sudah menghadapi sikap *The Star* sejak 10 tahun kebelakangan ini yang enggan membuat liputan mengenai pemimpin Gerakan, termasuk mereka yang berkhidmat dalam kerajaan. Jadi macam mana dia (Dr Ling) boleh jamin janji dia tidak mahu campur tangan dalam editorial

akan dipegang...ini susah dipercayai orang ramai dan sebagai Presiden Gerakan, saya sudah menderita dan berpengalaman dalam hal ini” (Magendran Rajagopal 2001).

Kumpulan penentang menyatakan bahawa penentangan itu juga berpunca daripada proses pengambilalihan yang tidak telus dan tiada perbincangan antara ahli Jawatankuasa Pusat. Faktor perniagaan yang tidak strategik dan dakwaan Huaren tidak cukup wang dan terpaksa mencagarkan RM40 juta saham Nanyang Press dan RM68 juta saham The Star Publications (M) Bhd juga merupakan sebab mereka menentang. Bagi Lim, ini bermakna Huaren Holdings hampir menggunakan kesemua aset untuk membeli Nanyang Press Holdings, menjadikannya pelaburan yang berisiko tinggi, sedangkan aset MCA ialah milik semua ahli MCA yang telah bekerja keras untuk memperolehnya. Malah, pengambilalihan itu dipercayai dapat menjejaskan sokongan masyarakat Cina kepada MCA dalam pilihan raya 2003. Masyarakat Cina mendakwa Huaren bukannya MCA dan MCA bukannya Huaren, maka tidak wajar bagi MCA mengambil alih akhbar itu.

Chua pula bimbang bahawa langkah itu akan menyebabkan masyarakat Cina memboikot *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* ketika masyarakat itu mahu akhbar berbahasa Mandarin yang lebih bebas dengan mengambil contoh bagaimana akhbar *Shin Min* yang satu ketika pernah dibeli oleh UMNO dan *Tong Poa* yang diambil alih oleh MCA akhirnya mengalami kegagalan kerana tidak mendapat sokongan dan diboikot masyarakat Cina. Kematian kedua-dua akhbar berkenaan membuktikan betapa masyarakat Cina tidak bersetuju dengan sebarang usaha daripada mana-mana parti politik untuk menghakmilikkan surat khabar kerana mereka mahu akhbar itu terus kekal bebas agar dapat membuat laporan yang adil dan tidak memihak. Seminggu selepas transaksi akhbar itu dilakukan dengan rasmi, sirkulasi *Nanyang Siang Pau* dan *China Press* telah menurun sekitar 20 peratus di Kuala Lumpur dan Selangor, akibat daripada kehilangan keyakinan kaum Cina terhadapnya (<http://www.malaysia.net/dapmnet/lks0331.html>).

Bagi pihak yang menyokong pengambilalihan itu, amat penting bagi MCA membeli Nanyang Press bagi menyelamatkannya daripada terus mengalami kerugian, selain memberikan manfaat kepada pemegang saham kecil dan memelihara kebajikan kakitangannya. Percanggahan pendirian antara dua puak dalam MCA semakin mempertajam ketegangan hubungan antara puak yang terbabit dan menyebabkan pergolakan dalaman yang meruncing dalam MCA. Malah, pergaduhan tercetus semasa mesyuarat agung luar biasa Pemuda MCA ke-38 yang memperlihatkan rasa tidak puas hati mereka mengenai isu itu.

Kemelut yang berpanjangan tentang isu itu cuba diselesaikan melalui mesyuarat agung luar biasa (EGM) oleh MCA pada 24 Jun 2001. Daripada 2,216 ahli yang hadir, 1,176 perwakilan (53.3%) menyokong, manakala 1,019 (46.2%) menentang dengan majoriti 157 undi. Terdapat 12 undi rosak, manakala sembilan perwakilan tidak mengundi (*Berita Harian*, 25 Jun 2001). Akhirnya, Kumpulan Lapan akur dengan keputusan mesyuarat itu kerana ia terhasil daripada proses demokrasi, malah bersedia untuk bekerjasama dengan pucuk kepimpinan parti dan merapatkan hubungan masyarakat Cina selepas isu itu berakhir.

Bagaimanapun, pengambilalihan Nanyang Press oleh Huaren Holdings—syarikat proksi MCA—memperlihatkan bahawa parti politik dalam BN cuba menguasai pemilikan akhbar dan dengan itu memperkuat cengkamannya terhadap komuniti Cina. Epsiod yang dramatik itu merupakan satu lagi ancaman kebebasan akhbar dan percubaan untuk mengongkong akhbar di kalangan masyarakat Cina bagi menjamin bahawa suara alternatif yang dapat menjejaskan imej dan kedudukan kerajaan dapat dikawal dengan berkesan.

KESIMPULAN

Kawalan terhadap akhbar boleh berlaku dalam pelbagai bentuk, secara langsung dan tidak langsung dan sama ada dalam bentuk politik atau tekanan ekonomi. Pengaruh politik secara langsung adalah dalam bentuk pemilikan akhbar sama ada secara terus atau secara proksi oleh parti dan pemimpin kerajaan. Di Malaysia, pemilikan akhbar tidak dapat dipisahkan daripada golongan politik dan ahli perniagaan yang mempunyai hubungan rapat dengan pemimpin politik. Sesungguhnya, terdapat hubungan rapat antara akhbar dengan politik dan hubungan simbiotik ini memberikan kesan langsung terhadap kebebasan akhbar dan bagaimana akhbar menetapkan dasar dan agendanya. Akhbar yang dikuasai oleh kerajaan ini akan bersikap *press rakan*, dan tidak akan bertindak untuk berseteru dengan kerajaan. Sikap akhbar yang mendukung dasar dan tindakan kerajaan dan tidak bersedia menyiarkan laporan yang negatif dapat menjejaskan kebebasan akhbar di negara ini dan membantutkan kewujudan masyarakat demokratik dan masyarakat madani yang matang.

Sesiapa yang memiliki kuasa dialah yang menguasai akhbar dan sesiapa yang menguasai akhbar dialah memiliki kuasa. Kandungan dan bentuk mesej sesebuah akhbar adalah mengikut kehendak dan kepentingan pemilik, sesuai dengan pepatah bahasa Inggeris, sesiapa yang membayar peniup seruling berhak menentukan lagunya. (*He who pays the piper calls the tune*). Kebebasan akhbar hanya menjadi kepunyaan mereka yang memiliki akhbar. Jadi, tidak hairanlah, seperti UMNO dan parti politik lain di negara ini, MCA berusaha untuk menguasai *The Star*, *Nanyang Siang Pau*, dan *China Press* bagi memastikan ia dapat menonjolkan imej positif pemimpin dan kerajaan, dan juga membantu penyebaran dasar dan rancangannya. Akhbar berkenaan menjadi bertambah penting apabila pemimpin atau parti menghadapi krisis dan juga menjelang pilihan raya. Justeru, tidak hairanlah pemimpin memastikan mereka menguasai akhbar dan akhbar berkenaan sentiasa mengikut rentak yang dikehendakinya.

BIBLIOGRAFI

- Abdul Latiff Bakar. 1998. *Peranan Media dalam Pilihan Raya Persekutuan*. Shah Alam: Penerbit Fajar Bakti Sdn Bhd.
- Ahmad Lufi Othman. 1999. *Anwar Boneka Barat*. Ampang: Penerbit Pemuda.
- Berita Harian*. 25 Jun 2001
- Curran, James. 2002. *Media and Power*. London: Routledge.
- Doyle, Gillian. 2002. *Media Ownership*. London: Sage Publications.
- Gomez .E.D & Jomo K.S. 2001. *Malaysia's Political Economy: Politics, Patronage and Profits*. United Kingdom: Cambridge University Press.
- Lent, John. 1971. *The Asian Newspapers' Reluctant Revolution*. Ames, IA: Iowa State University Press.
- Magendran Rajagopal. 2004. Media bebas dalam lingkungan terbatas. *Berita Harian*, 7 Mei.
- Mohd. Safar Hasim. 1996. *Akhbar dan Kuasa*. Kuala Lumpur: Penerbit Universiti Malaya.
- New Straits Times*. 13 Julai 1990.

Padman, Padmaja. 2001. Consensus, compromise and compliance. dlm Sheila S. Coronel (ed.). *The Right To Know: Access to Information in Southeast Asia*. Philippines: Philippine Center for Investigative Reporting.

The Star. 10 Oktober 1987.

The Strait Times (Singapore) 27 Mei 2001.

Time 16 November 1998.